

FACTSHEET 3: NA HET LEZEN

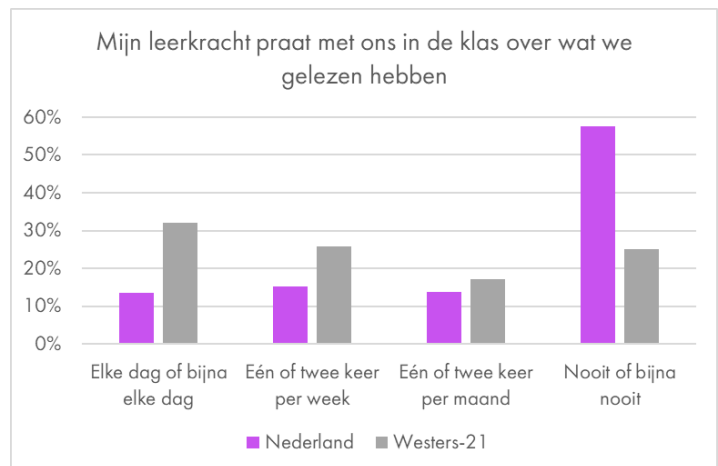
April 2024

In aanvulling op de eerder verschenen nationale resultaten van PIRLS-2021, wordt een reeks van drie factsheets uitgebracht waarin dieper in wordt gegaan op het leesonderwijs in Nederland. In deze derde factsheet worden resultaten over wat leerkrachten leerlingen laten doen na het lezen, voor de ontwikkeling van vaardigheden en strategieën op het gebied van begrijpend lezen, gepresenteerd. De gegevens zijn afkomstig uit de leerling- en leerkrachtvragenlijst en worden weergegeven voor Nederland en de 21 Westerse landen (Westers-21). Belangrijk bij het lezen van deze factsheet is om te onthouden dat uit de resultaten geen causale verbanden zijn af te leiden, het gaat om correlatieve data. Voor meer informatie over PIRLS en welke 21 Westerse landen de vergelijkingsgroep vormen, verwijzen wij u naar het nationale rapport. Voor de exacte percentages verwijzen wij u naar het tabellenboek dat online te vinden is.

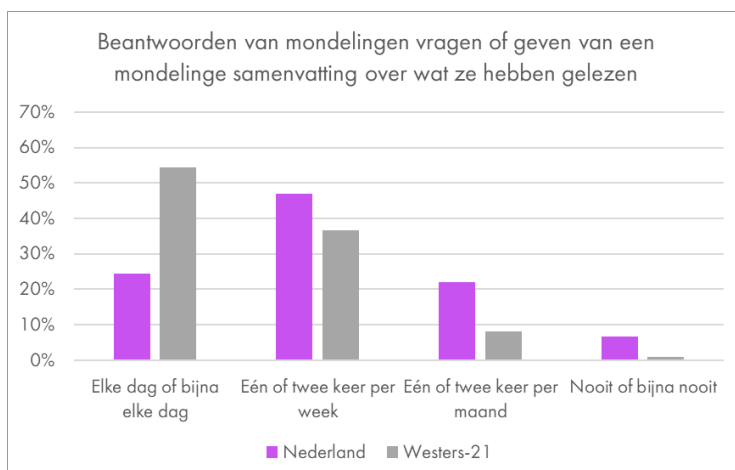
Verwerking na het lezen

Over de verwerking van datgene wat leerlingen gelezen hebben, zijn zowel stellingen aan de leerlingen als aan de leerkrachten voorgelegd. De antwoordopties voor deze vragen waren: (bijna) elke dag, één of twee keer per week, één of twee keer per maand en (bijna) nooit.

Aan leerlingen is een stelling voorgelegd over hoe vaak hun leerkracht met hen praat over wat ze gelezen hebben. Volgens Nederlandse leerlingen gebeurt dit minder vaak dan volgens de leerlingen uit de 21 Westerse landen. Bij 29% van de leerlingen uit Nederland praat een leerkracht minimaal één keer per week met hen over wat ze gelezen hebben in vergelijking met 58% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

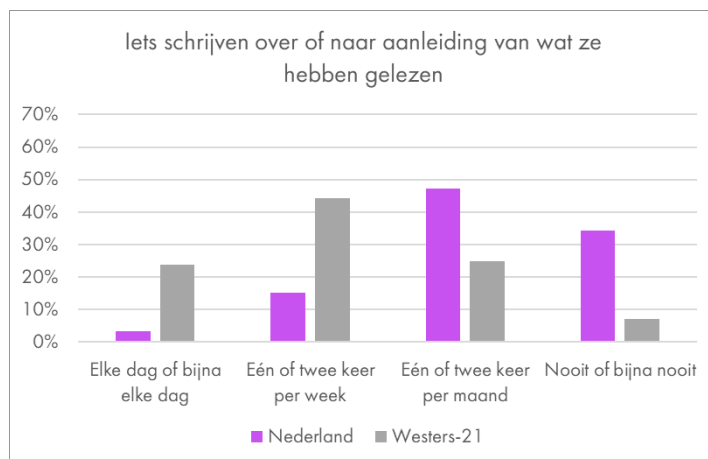

In aanvulling op de stelling voor leerlingen, is aan leerkrachten gevraagd hoe vaak ze leerlingen 'met elkaar laten praten over wat ze hebben gelezen'. Leerkrachten van 23% van de leerlingen uit Nederland gaven aan dit (bijna) elke dag te doen, in vergelijking met leerkrachten van 34% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

Bij de vraag over 'het beantwoorden van mondelinge vragen of geven van een mondelinge samenvatting over wat ze gelezen hebben' is dit verschil tussen leerlingen uit Nederland en uit de 21 Westerse landen nog iets groter dan bij de vraag over hoe vaak ze leerlingen 'met elkaar laten praten over wat ze hebben gelezen'. Leerkrachten van 24% van de leerlingen uit Nederland gaf aan dit (bijna) elke dag te doen, tegenover leerkrachten van 54% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

Ook 'iets schrijven over of naar aanleiding van wat ze hebben gelezen' wordt in Nederland minder gedaan dan in de 21 Westerse landen. Voor 18% van de leerlingen uit Nederland gaf hun leerkracht aan dit minimaal één keer per week te doen, terwijl dit voor 68% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen door de leerkracht werd aangegeven.

Bij de vraag over 'het maken van een schriftelijke taak of toets over wat ze hebben gelezen' laten de resultaten zien dat ongeveer evenveel leerkrachten van leerlingen uit Nederland (14%) aangaven dit (bijna) nooit te doen, als leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen (13%).

Daarentegen laten de resultaten zien dat er wel een verschil is tussen de leerkrachten van leerlingen uit Nederland en de 21 Westerse landen bij 'het maken van een multimodaal antwoord (bijv. afbeelding, audio, tekst, video, presentatie)'. Daarbij werd door de leerkrachten van 59% van de leerlingen uit Nederland aangegeven dat ze dit hun leerlingen (bijna) nooit laten doen na het lezen, in vergelijking met leerkrachten van 40% van de leerlingen uit de 21 Westerse landen.

Conclusie

Leerlingen uit Nederland gaven aan dat hun leerkracht minder vaak met hen praat over wat ze gelezen hebben in de klas, in vergelijking met leerlingen uit de 21 Westerse landen. Dit komt overeen met wat leerkrachten zelf aangaven: minder leerkrachten van leerlingen uit Nederland gaven aan hun leerlingen (bijna) elke dag met elkaar te laten praten over wat ze gelezen hebben, dan leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen. Ook werd door leerkrachten van leerlingen uit Nederland aangegeven dat zij de volgende taken minder vaak laten uitvoeren door hun leerlingen, ten opzichte van leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen: het beantwoorden van mondelinge vragen of geven van een mondelinge samenvatting over wat ze gelezen hebben, iets schrijven over of naar aanleiding van wat ze hebben gelezen en het maken van een multimodaal antwoord (bijv. afbeelding, audio, tekst, video, presentatie).

Daarentegen gaven ongeveer evenveel leerkrachten van leerlingen uit Nederland en de 21 Westerse landen aan hun leerlingen (bijna) nooit een schriftelijke taak of toets te laten maken over wat ze gelezen hebben.

Concluderend lijken leerkrachten van leerlingen uit Nederland hun leerlingen minder vaak een actieve verwerking uit te laten voeren na het lezen (zoals met elkaar praten of mondelinge vragen beantwoorden) dan leerkrachten van leerlingen uit de 21 Westerse landen. Uit ander onderzoek blijkt dat juist een actieve verwerking van datgene wat gelezen is, bijdraagt aan het ontwikkelen van sterke begripvaardigheden (Kennistafel effectief leesonderwijs, 2023).

Kennistafel effectief leesonderwijs (2023). *Kwaliteitswaaier: Effectief onderwijs in begrijpend lezen*. Platform samen onderzoeken.